„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
за годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 195. У Новом Саду у недељу 15. (27.) децембра 1885. ГОДИНА XX.

САВЕЗ СРБИЈЕ С БУГАРСКОМ.

(Добили смо из Београда чланак, ког ево саопштавамо. Ко га је писао, да писао, време му је. Ми смо у прошлом броју „Заставе“ изрекли наш суд о садањем положају. Обнова рата између Србије и Бугарске била би без смисла, без циљи, а убитачна по обе стране. Оне једна другој не могу ништа узети. А ако баш дође и до европског заплета, онда тек тај заплет не би требао да нађе Србију и Бугарску у два противна табора, јер оне могу само у савезу постојати, или ће пропасти. Што се српске части тиче, она ће бити спашена, кад народ обори оне чињенице које су започеле тај несретни рат, пре не. А бугарска би изгубила у том случају и последњу сенку права, да од „обновљене“ Србије, иште ма какве накнаде. Истог дана, кад ми писасмо тај чланак у Н. Саду, написан је данашњи чланак у Београду. Он је изрекао оно, што нам је лебдило на уснама, и што се мора једном рећи. Мир кога би Европа углавила између Србије и Бугарске, мир без савеза, без искрености, значио би само почивку, па онда рат до међусобног унуштења. . . Паметни пријатељи Србије и Бугарске не могу то желити. Ур. „Заст.“)

Београд 12. децембра.

Узмимо се на ум, јер великим догађајима идемо на сусрет. После овог српског неуспеха, можда ће наступити лепши дани. Ако су непријатељи Српства, или боље рећи Словенства, тренутно успели, за то опет нису на крају својих намера. Народ је сад више него икада уверен, да му на овом путу нема опстанка. Још нису изумрли родољуби српског и бугарског народа. Они су живи, а то је доста, да и словенска ствар не пропадне.

На данашњој судбоносној раскрсници, где су доведене Србија и Бугарска, треба браћа да пруже један другом руку, те да створе братски савез за одбрану заједничких интереса. Без савеза нема опстанка ни Србији ни Бугарској. Неудружене биће вечито позориште крвавих догађаја. Савез ће оживети Македонију; нека и она добије самосталну управу а доцније се о њој и онако морамо споразумети, или пропасти Не морају се браћа због њихове очевине крвити. Манимо историју — та и она је продукт крвавих ратова; и тада је песница решавала право својине! Сложимо се, јер нам је непријатељ на прагу. Још један корак — па је у кући. Уђе ли — мучно га је истерати, јер ће тада употребити наше рођене силе, да нас одвоји од браће, и к себи присвоји.

Родољуби српског народа не треба да помишљају на освету, јер би тиме ишли на руку смеровима својих непријатеља, а тиме би унеколико одобравали поступке краља Милана и његове владе, која се не може одобрити.

Није „српски народ“ водио рат против Бугара, па с тога не може бити ни говора о тобожњој победи Бугарске. Рат је водио краљ Милан и његова влада. По српском уставу о рату и миру решава само и искључиво велика народна скупштина. Краљ и његова влада не сазваше велику скупштину с тога што су знали да народ не би одобрио рат против једноплемене браће Бугара. За то и не изведоше у рат народну војску која се успешно борила против Турске царевине — против најбољих војника у Европи.

Ми смо уверени, да има међу Бугарима људи који ће прихватити дело братског споразума за савез. Нека у Србији буде владар ко хоће, само не краљ Милан за чију се историју владања везују по Србију грозне и срамне успомене. Нека обе државе у својим дојакошњим границама буду самосталне што се унутарњих питања тиче. Нек се дижу препреке, које сметају међусобном трговинском саобраћају. Нека буде слобода, да може проговорити сам народ, а ми смо тврдо уверени, да ће његова прва реч доказати Европи, да су Словени на балканском полуотоку способни за живот; да ће њихов глас имати важности пред Европом, да ће и од њих зависити: оћели се овако или онако окретати ствари и догађаји у Европи.

Нек се два суседна народа побратиме, шат ће побратимство њихово бити сталније од побратимства краља Милана и кнеза Александра.

Народи су се доста зближили. Зар ви то не опажате?. . . Пођите „царским друмом“ из Београда за Софију, па, ако хоћете и даље. На том путу, ако сте пажљиви, уочићете, не у школи, но у народу, тако благ прелаз из српског у бугарски језик и обратно, да се то скоро не опажа. У Македонији се не говори ни српски ни бугарски, него нешто средње. Разговорите се са првим Македонцем, кога на улици сретнете, па ћете се о том уверити. Па нашто онда једнако потрзати питање: чија је Македонија?. . . Споразумимо се братски о њој, и чувајмо се да не дође неко трећи да нас помири, а тај трећи избрисаће из свога речника имена: Србија, Бугарска, Македонија итд. па још нешто и горе — избрисаће: народност, а то је разуме се најгоре. . . Чувајмо се тога. У савезу лежи спас Прихватимо слошки ту идеју. Ја знам, да ће се Милојевићи и Срећковићи томе противити, али су само два пута пред нама: или братски савез на Балкану, или треба приклонити главу пред нашим противницима, који иду на то, да нас стрпају у свој џеп

Данас је лакше но икада у стању српски народ да ову мисао приведе у дело. Нека рашчисти са напредњачком владом, а нека састави министарство из осталих двају партија. Нека се распишу нови избори за велику скупштину. Оружије од народа нека се не одузима, јер је Србин одрастао са оружјем, а добар владалац и поштени министри немају се чега бојати од свога народа

Велика скупштина ће показати, коме даје поверења да управља са народом. Њој нека се изнесе предлог за савез. Усвоји ли га — добро, не усвоји ли га — ми смо своју дужност учинили. Најближа будућност показаће да се нисмо преварили.

Писмо из Русије.

Петроград, 9. децембра.

Необорима је истина, да је Русија тврду намеру имала, да Бугарску онаку, како јој је генерал Игњатијев темељ ударио, пре или после оствари. Румелију држала је Русија као већ уједињени део Бугарске, и само се чекала згодна прилика, да то једног јутра буде, и да падиша за нешто гроша, свој благослов на то даде. Бугарски политичари пренаглише, а кнез Александар играо је с непријатељма Русије тајну игру, да Русији неприлике прибави и да руски уплив уништи.

За Русију био је то збиља непријатан положај, јер ју је то изненадило и у невреме јој дошло, али се за то Русија из своје обичне мирноће није избацити дала. У Русији знаду, да сви они, који се данас балканским народима пријатељи показују, то нису, него да о пропасти истих народа раде. Енглеска под конзерватицима била је најжешћи враг бугарског уједињења, а сад на једном бургија и показује се као да Бугарима више добра жели, него Русија која је 100.000 својих синова и милијоне рубаља за остварење Бугарске жртвовала. Русија је знала, да није било данас време, да се на истоку без велике штете источних народа или Русије нешто преиначи. И само је с тога употребила из почетка све мере, да се то питање уталожи.

Но Србија подстрекавана и охрабрена другима, објавила је Бугарској рат. Бугарска повлачи своју војску из Румелије, сусрета Србију и отпочиње се крвави рат у ком брат брата убија.

Русији се с много страна преговара, да на раширењу велике Бугарске, на штету Србије ради! То у Србији опровргавају и знају да ту велике Бугарске нема, пак да се сви Бугари, колико их има збиља уједине, јер данас државе које 4 или 5 милиона народа броје, нису, нит могу бити велике државе, а повајмање ће њихова убојита сила јако импоновати. У Русији држали су, да би балканске државице, кад би сложне биле, лепу улогу играти могле и то у питању, које се чисто њих тиче, али свака за себе не рачунају много, окром да се између себе заваде и у неколико бојева оно војске што имају изгубе, и онда хаје плачући и јадиковајући кући, као што ће и овога пута бити. У Русији верују, да ће на Балкану ипак неке промене бити и ушли су у траг, да ће већина велесила за то бити, да се Бугарска с Румелијом под неком фирмом уједини; да се Бугарска краљевином а Александар краљем прогласи. То иде на то, као да се руски уплив уништи и истисне. С друге стране мисли се, да ће Бугарска неку част турског дуга примити, и да ће док се заостали атрибут урачуна, Бугарска таки терет на себе примити, под којим ће дуго и дуго рамати па и подлећи му, исто као и Србија, која ће четврту част свега свога прихода на камате државног дуга трошити и тај новац из земље слати. Бугари у својој занешености једва ће то предвидети и они ће се на све те неповољности сагласити.

Ако се то збиља догоди, то ће страна журналистика знати Бугарима и Александру таку лепу песму запевати, бугарске министре и Александра Бизмарку сравнити и све оно рећи, што су пре четири пет година Мијатовићу, краљу Милану и другим рекли, док Србију као рушевину не видеше. Сад ће запевати песму: „Србија је своју политичку каријеру довршила и она више за никога, до ли сама за себе опасна није!“ Тако ће то бити и с Бугарском, јер се на томе ради.

Русија се још упире, да сву несрећу и катастрофу од Бугарске уклони и можда ће јој за руком поћи. Русија има више права, да се у бугарске ствари меша, него што је то у Србији чинила и по свој прилици учиниће на свршетку одлучан корак, који се можда млогим допасти неће. Кад то буде, онда ће доћи на пробу: у колико договор и пријатељство између три царевине важи.

Што се Србије тиче, т су у Русији ипак врло забринути, што ће најпосле тамо бити? Руси као искрени пријатељи Србији и српском народу желили би, да се та несретна криза како тако повољно реши и да се Србија опет опорави. У Србији зависиће све од самог народа и људи, који ће у будуће судбином земље руковати. Овамо држе, да би се Србија ипак опоравити могла, кад би правим путем ударила. Тај прави пут био би, да се на свим линијама система штедње уведе и да се Србија дуга избави. Кад би то било, онда би Србија и опет на своје ноге стала. И веће државе него што је Србија под притиском државног дуга стењу и готово издишу. Ево падише у Стамболу, а мало је боље и другима.

Како причају, бити ће скорије промене у руском заступству на балканском полуострову, а то ће неку промену у правцу државне политике значити.

Свуда и камо се год окренете, опажа се велико незадовољство због руске спољашње политике и негодовање на Гирса. Он је како уверавају и причају, у Бечу и Берлину уверавао, да је свака идеја о словенској политики Русије изумрла и да је ако не за увек, а оно на млого година закопана. Кад је то оповрг нуто, и кад је оно мало одушке у заседању „Славјанског благотворног“ друштва на површину искочило, био је г. Гирс врло поражен. Све

ЛИСТАК.

ЗАВЕРЕ ПРОТИВ КРАЉА МИЛАНА.

VI.

Боже мој, што ти је жена из народа!. . . Кад је 1882. год. покушала Илка Марковићка да убије краља Милана, само што то није објавила у — новинама. На дану, на очиглед целој престолници, у саборној цркви, тако рећи „пред олтаром и Светим Јованом“, подигла је на њега револвер.

Сравните сад с овим атентатом оно, што се десило две године доцније. Ноћу, далеко од Београда, изван Србије, почело је да се врши железничка локомотива. У том вршењу требао је да изгуби краљ Милан главу. Све је ту било тако подмукло, тако препредено, тако змијски удешено, да човек узалуд тражи слична примера. Нигде се ту не види рука, нигде се не појављује — противник. Такав атентат није могао учинити човек из народа, такав је атентат могла замислити само — дипломација.

Обично је, да се прво деси атентат, па се тек онда о њему дозна, говори и пише. О атентату који је покушан против краља Милана 1884. год. код Келнфелда, дознало се, говорило се и писало на 20 сати раније. Да тога није било, читава ствар доцније не би изашла на јавност, јер се два дана после атентата упела била читава аустро-угарска штампа, да докаже како није било — ништа.

Догађај о ком говорим, десио се лане, у августу месецу, те је без сумње многима у памети. Но поред свег тог неће бити згорег, да га изнесемо овде поново. У осталом задовољићу се тим, да наведем само оно, што је најнужније.

20. августа, 1884 год. по подне око 3 сата, кренуо се краљ Милан са краљицом и младим краљевићем из Београда у Беч. До станице га испратише г. г. министри, а међу њима је био један, који је сигурно веровао, да се са краљем Миланом последњи пут рукује. То је био онај министар, који је затајао од краља депешу, која је оног јутра стигла из Пеште.

Краљ Милан се кренуо из Београда 20. августа по подне. Пештански листови, који су изашли тог истог дана, донели су белешку, да се против краља Милана спрема атентат. У мене се задржао из оног времена само још „Пештански Лојд.“ У осталом, тим боље што ћу се позвати баш на тај лист, јер је он полузваничног соја и пише уз колено угарској влади. Број „Пешт. Лојда“ од 20. септ. донео је дакле белешку, да је угарски министар унутрашњих послова, добио из поузданих дипломатских вругова вест, да се спрема против краља Милана атентат, и да ће се тај атентат извршити на путу између Београда и Беча.

Г. министар-председник Тиса, дознао је то ноћу између 19. и 20 септембра. Он је учинио двоје: Јавио је ту вест депешом у Београд, и наредио је, да на свим железничким станицама изађе полиција и не пушта никог на колодвор, све док не прође засебни влак краља Милана. Депеша, која је послана из Пеште у Београд није уручена краљу Милану. Краљ Милан је тек у Суботици дознао, да у „Пешт. Лојду“ има белешка, у којој се говори о неком атентату против њега. „Зато дакле видим ја на свакој станици — полицију,“ рече.

Краљ Милан се кренуо засебним влаком. Он је по програму требао стићи у 10 сати и 10 минута у вече у Будимпешту а оданде би наставио пут брзим влаком, који се у то доба креће из Пеште за Беч. Но краљ Милан није стигао на уречено време у Пешту. Између Суботице и Чавтавера ужегла се осовина, влак је морао стати, и то га задржало 38 минута. Кад је доцније стигао краљ у Будапешту, редовни брзи влак, с којим је требао наставити пут, није смео чекати, но беше већ отишао.

Жељезнички колодвор у Будапешти беше у оно доба препун полиције. Шта више чак далеко иза колодвора, беху са обе стране гвозденог пута понамештани коњанички жандарми. Краљ беше јако узбуђен. Он заиска новине, које говоре о том, да се против њега спрема атентат и читао их је. Затим је говорио са главним полицајским управником Тајсом, захвалио се на брзи и пажњи, и дао му је 1000 фор. да подели међу жандарима, који су морали због њега да се покрећу.

Железничка управа беше удесила, да се краљевски влак узмогне кренути даље. Но баш тада, кад је краљ са својим друштвом хтео да улази у кола, стиже брзојав, да је гвоздени пут непролазан, јер је брзи влак, који се пре краљевог влака кренуо, код Келенфелда, на правом путу, искочио из шина. Кад краљу саопштише депешу, он побледе и рече: „То се мене тицало.“

И одиста: Кад се узме у обзир да је о спреми тог атентата унапредбио извештен угарски министар-председник, кад се узме у обзир, да се „несрећа“ баш оном влаку десила, с којим је краљ проћи требао; и кад се напослетку узме у обзир, да је влак „случајно“ баш на врло високом насипу искочио из шина, онда је јасно шта све то значи.

Стручна комисија је прегледала земљиште и пронашла, да је влак искочио за то, што су шине биле раскламкане. Но можда по 15—20

се употребило и радило. да цар онај и ако врло умерени и благи укор генералу Дурново даде, као да је прекорачио правила истог друштва.

Познати родољуб Иван Сергијевић Аксаков који већ тридесет и више година славенски барјак високо носи, кажу да је врло увређен, што му се у министарској наредби поводом опомене за његово писање у „Рус“-у о његову патријотизму посумњало. Он сад пише и спрема одговор на то, и кажу да ће подробно набројити погрешке, које је руска дипломација учинила. По закону руске штампе, г. Аксаков може још двапута у свом органу написати што му је воља и тек кад трећа опомена прође, онда се у будуће мора цензури подврћи. Г. Аксаков неће капитулирати нити ће свој барјак смотати, а понајмање своју идеју и мегдан напустити. Он у своје време и у своје право верује и јавно своју идеју исповеда, говорећи: „Верујем у бога и верујем у православље и Славенство.“ Тако верује Иван Сергијевић Аксаков од тридесет и више година, пак и ако је било доста неповољштина и бурнијих догађаја, он никад није престао тако веровати, мислити и радити. Он на полак пута не застаје, нит ће застати, а да ли ће ту своју мисао остварену видити, то ће се показати.

П.

ЗАШТО ЈЕ НИШАВСКА ВОЈСКА ПОБЕЂЕНА?

„В Алг. Цајтунг“ доноси у прошлом броју врло значајан допис о поразу српске војске код Сливнице. Дописник пише: „Нишавска дивизија борила се доста храбро. Позиције једна за другом падале су пред српском војском. На Сливници развила се жестока борба, војници су куражно терали непријатеља из једног опкопа у други. Више је таквих опкопа било заузето. Остао је по готово још само један опкоп и то најутврђенији. Војници су и даље наступали. На једном војницима неста муниције. На све стране опази се журба. Команданти разаслаше ордонансе, но ови се вратише збуњени без да игде нађоше муниције. Српски плотуни посташе ређи. Забуна трајаше прилично. Нема сумње да су Бугари приметили ово Њини плотуни посташе чешћи, док на једном не искочише из својих опкопа и с бајонетом јурнуше на српску војску. Војници српски повлачили су се доста правилно, но њихови плотуни били су врло редки. По ново су команданти слали ордонансе на све стране. Трчало се и тражило, да није где комора с муницијом застала. Али сво тумарање и трчање оста на празно. Они војници који онако храбро узимаху бугарске позиције, клонуше духом. Изгубише сваку наду коју су до тад имали. Очајање угњезди се у њихово срце. Све то скупа довело је са собом пад Пирота. У борби код Пирота једва су војници имали по 140 метака једно на друго рачунајући. Ето и то је један главни узрок поразу нишавске дивизије. Дописник је о том лично с краљем разговарао. Краљ је пред њим све то признао и у два маха изјавио, да он остаје за све неудаће код Сливнице одговоран пред историјом.“

Наш дописник из Београда још раније нам је јавио све ово. Но ми нисмо хтели пуштити на јавност. Не што смо сумњали да то није истина, већ што нисмо ради били да се то констатује баш у оно време, кад још није било осигурано примирје. Сваки ће видети по овом, како је српска влада била неспремна за рат. Није имала довољно муниције ни за десет дана борбе с непријатељем! А шта би тек било да се рат продужио За ово заслужила је српска влада као и онај који је подржава име издајника. Нема тог суда на свету, па судио он по писаном закону или по здравом разуму, који неби осудио таку владу за најцрње издајство. Ово је доказ колико су неспособни и непатриотични српски министри. А шта да речему о краљу који је закратио контролу народну над радом својих министара, узео је у своје руке диктатуру па није савесно своју дужност отправљо. Не, ми немамо довољно речи којима би жигосали овај догађај. И ми велимо, нека му историја суди!

Тек у време преговара о примирју српска влада купила је у Аустрији 18. милиона патрона.

Српска народна школа

IV.

Школа за сироте, глуво-неме и слепе.

Основну школу посећују деца, којој нису ускраћене неге редитељске и којој су чула здрава, с тога иста не може потпуно одговорити истакнутој цели. Да се исто постигне, мора основна школа имати своје огранке, којима ће свој рад распростерети за све будуће чланове свога народа. У противном случају ће благодети образовања и васпитања, само један део народа уживати, а други не. Према том ће се и исто друштво развијати, једни ће бити за живот спремни, а други не. Једни ће м рати радити и захрањивати себе и друге. други ће од првих помоћи очекивати, истима рад и живот теретити. Па поред свега исти се не могу кривити, јер друштво им је дало биће а није их за живот спремило, тим их је само себи на терет ставило, јер живети се мора.

Сироте су на првом месту, јер их има највише; имају све услове за редовно образовање и васпитатање само им средства оскудевају. Таворе се голи, боси, гладни, жедни, бију се од немила до недрага, немају ни најобичнијих нега, које су за живот нужне. Не добију појмове ни о обичним предметима, који их окружују, не знају ни обичне ствари, без којих се живот ни замислити не да. У потуђању обично долазе у најпокваренije слојеве, међу друштвени олош, ту повуне све пороке, те су склоњени на све што је зло и ружно. У школу обично и не завире, јер тамо нема ко да их упути, тако, да нада на поправку ишчезне. Од таких после бивају најгори чланови друштва, који исто срамоте па и човечији образ који на себи носе.

Глуво-немима не доста је једно од најглавнијих чула, по томе не могу добити своје образовање и васпитање редовним путем, којим здрава га деца добијају. Но ипак могу најнужније појмове добити путем гледања, које се код њих даје усавршити, тако, да су кадра и најслабији покрет спазити и разликовати. Тим путем ваља да се усаврше у читању и писању, својим начином да науче говорити, те да се разуму међу собом и околином, што је по њих од велике важности. Кад се у реченом, преме околностима, до врхунца успе, морају се привићи занатима и вештинама, које се такођер на гледању оснивају. Речено ће потешко ићи, али, кад се дотични једном упути, изврсно ће напредовати, јер ће га на то његово стање гонити. У противном случају су исти пакосни, завидљиви, мрзе себе и цео свет, готови су на најсуровије изгреде и најтеже злочине.

Слепима такођер не доста је једно од најглавнијих чула, по том ни они не могу добити образовање и васпитање редовним путем. Исто се мора и њима дати прикладним начином, те да се бар толико за живот спреме, да не морају просати ил другом на врат пасти. Они све речено морају добити путем пипања и слуха, која су чула код њих од природе развијена, и која се веома јако развити дају. Да се исто у пуној мери постигне, морају својим начином научити читати, те ће им бити отворено поље, па ће се и сами вежбати и учити. Осим тога ваља да упознају све најнужније предмете, да се упуте у занатима и вештинама, у којима се могу усавршити. Тако ће се бар у неколико моћи самостално кретати, што је грдан добитак по њих, породицу и васколико друштво, јер не ће ником бити на терету. У противном случају је прошња њихова једина судба, јер не добијају ни толико спреме, да могу бар „народни гуслари“ бити.

Према том би ваљало, да свака наша епархија принесе жртве за своје сироте, наши манастири би ваљало, да притеку у помоћ унесрећеној деци. С тога ваља о свему добро размишљати, и при предстојећем преустројству основне школе утврдити:

I. Да свака епархија има подићи и издржавати школу за сироте од 6—12 година, уз коју ваља да је смештено заба виште за сироте од 3—6 година.

II. Да деца у истима имају стан, неге, док не буду спремна за изучавање извесне струке, од које ће после живети.

III. Да се уз један сремски манастир подигне школа за глуво-неме, уз други школа за слепе, а сви манастири, да су дужни на издржавање истих прилагати

IV Да у истима деца имају стан, неге образовање и воспитање и то свако појединo дотле, докле буде потпуно за живот спремно.

Све речено се даје лако испунити, само треба мало воље, јер збиља, наша и најмања епархија може подићи школу за сироте, пошто би на сваку душу тек по неколико новчића дошло. С тога би био вапијући грех, наше сироте и даље горњим невољама и опасностима излагати, насилно гонити велики део подмлатка у пропаст. Наши манастири не би ни осетили горњи терет, и у толико мање, што исте школе не би премногo стале, што манастири свега у изобиљу имају. С друге стране бар ту не може бити приговора, јер је управо то и задатак манастира, да помажу немоћне, лече болне, пошто је то и сам спаситељ чинио.

Све речено ће сваки одобрити, који је гледао једну сиротињу, како бледа, неоправа, пружа увелу ручицу и помоћи тражи, који је посматрао како се одмеће у најгоре измете, како клоне са прегорвим уздахом: „сиротиљо и богу си тешка!“ Сваки ће прегнути на рад, који је пратио незадовољство и муку глуво-немога и то само с тога, што нема где да се прикупи и разводи, који је гледао глуво-немога, како се посла лаћа кад је за живот спремљен, како је задовољан кад он друге и други њега разуму. Сваки ће порадити који је посматрао нашега слепца, који се туђим мрвицама захрањује, кога разда туга обузме, кад помисли да не види бела света, који је видео пожртвовање, којим се исти посла лаћа кад му се привикне, који је спазио оно блаженство које му лицем сине, кад на своју несрећу ма и за тренутак заборави. Олакшајмо дакле тима које је природа тако грдно каштиговала, то иште од нас народна част, човечност, а све ће се учинити ако се подигне: „школа за сироте, глуво-неме и слепе.“

М. К—ц.

Догађаји на Балкану.

Из Београда и Софије стижу брзојави који расправљају жалосно питање: Чија је војска напала Ново — Село и Криви Вир? Срби веле, да су их Бугари напали, а Бугари веле да су их Срби напали. Ал тек ваљда нису обе војске биле у Кривом Виру? То су српска места, у њима су становници Срби и тако излази јасно да су Бугари морали напасти Србе Све депеше које се шаљу из Софије не доказују, и не могу доказати противно.

* * *

Дописник бечке „Нове Слободне Пресе“ био је у Софији ухапшен. То је било због његових извештаја: „О пљачкању Пирота.“ Бугарска влада га је тужила да је протурао „лажне гласове са бојишта,“ узимала га на протокол и испитивала два сата, но му није могли ништа друго, но да га протера.

* * *

Енглески посланик у Цариграду, упитао се код Порте: били она дала Грчкој какву накнаду ако се Бугарска увећа. Порта је одговорила, да она то не може учинити, јер је принела и сувише жртава у последње време.

Јављају из Атине, да ће Грчка мобилисати одмах после Божића своју резерву. Међутим се и Турска непрестано оружа.

Политички преглед.

У далматинском сабору развили су нарочито српски посланици др. Бакотић, С. Гојковић, Вујновић, Стефановић, С. Бјелановић, Симић и Кулишић велику акцију. Осим што су учествовали у расправама, поднели су многе интерпелације, од којих спомињемо: О задужбини Љубатовића, који је оставио на српске цељи 19.000 рубаља. — О повратку и забрани оружја у Боци. — О затвору Т. Терзовића и др. — Одговори на ове интерпелације биће свакако занимљиви с тога ћемо их саопштити.

Нови босански митрополит. Дознајемо из горњих листова, да је на, „оставком“ Саве Косановића упражњено место босанског митрополита, наименован архимандрит Николајевић.

Талијанска комора. Последње седнице талијанске коморе биле су веома бурне. Расправљало се о уређењу земљарине. Приликом расправе настала је грозна бука и ларма, чули се гласови „стидите се,“ нарочито се одликовао у „углађеним“ изразима нови војни министар Робилан. Седница се морала распустити.

Тонкиншко питање. Француска комора расправљала је о Тонкиншком питању већ од дужег времена, и једва је сада довела коначно решење. Комора је и ако једва са десетак гласова, закључила да се Тонкинг не напушта. Уједно је у тој седници јављено, да је мир са Мадагаскаром закључен. Радикали који су били за напуштање Тонкинга, подлегли су дакле Брисоновом предлогу. — Жалост је у целоме то, да се Француска неће да окане освајачке политике, која јој од никакве користи није.

Из Шпаније долазе врло узнемиравајуће вести. Влада се усљед тога побојала, те пуним рукама даје амнестије политичким кривцима. Досад је помиловано 24 новинара и обустављено је 1125 пресних парница.

влакова пролазе дневно оном пругом; и несрећа“ се догодила баш оном „извесном“ влаку, и то „извесног“ дана, кад је угарски министар председник био са „извесне“ стране извештен, да ће се атентат догодити. Ако је то „случај,“ онда је тај случај умео да чита новине и врашки да комбинира.

21. септембра било је у „Будапештанском Тагблату,“ да је главни инспектор жељезнице г. Сарваши рекао једном уреднику тог листа, како је могуће, да су шине — кварене. Но већ идућег дана почеше све новине од реда, ко на команду да цепају и поливају мастилом оно, што су прошлог дана написале. „Пуки случај,“ на чија су леђа људи већ много што-шта натрпали, натрпаше и овај атентат. Но случај се не може ставити пред суд, и тако данас није нико крив.

Ал да говоримо озбиљно. Ми сумњамо да има икога, који може веровати у онакав случај. Но дабогме, да је и то тешко, ући самој ствари у трг. Угарски министарство није јавно испитивало ту ствар код оне особе, која је ноћу између 19. и 20. септембра издала, да ће бити атентата. Може бити, да је та дипломатска особа сувише неприступачна. Али толико је сигурно, да је за ту ствар знао српски министар, који је „случајно заборавио“ да даде краљу Милану депешу, у којој се јављаше из Пеште, да се спрема атентат. Да је краљ ту депешу добио у Београду, а могао ју је добити још ујутру 20. септ., он би можда одгодио пут, ма под каквим изговором. Ал кад је већ једном био на путу, онда се није хтео вратити, јер би се ребло о њему, да се поплашио. С тим је онај господин министар по свој прилици рачунао.

Депеша, о којој је реч, послата је из Београда краљу у Беч. Ова је стигла пре њега тамо. А овај који ју је послао, без сумње је мислио, да ју краљ никад неће подићи...

Можда ће доцније године расветлити атентат код Келнфелда. Толико стоји, да је то био можда најпрепреденије удешен атентат, за кога зна хисторија. Да је испао за руком, погинуо би краљ, краљица и престолонаследник у један мах. А најпредније у целој ствари било би то: што би сви очепали „случај“ за перчин, и њему натурили сву кривица о врат.

* * *

Хоћу да завршим. Многу ствар остављам за доцнија времена. Има два атентата о којима сам слушао са поуздане стране, али их је мучно испричати. Појединости су сувише мрачне, па би тешко било веровати и у оно, што је главно. У осталом ја сам тврдо уверен, да има пуно ствари те врсте, које су мени сасвим непознате. Но нека буде доста и с овим, што сам досад изнео.

Први, „педагошки атентат“ Блазнавчев, био је од судбоносног уплива по краља Милана. Плодови тога атентата виде се данас и сувише добро. Други атентан Блазнавчев, „теравијска бомба,“ испунила је Милана Обреновића са пуно неповерења против свију страшака, а „шоља теја“ убила му је веру у људе, у родбину, у све. Под утиском даљих атентата поче краљ Милан да се брине све већма и већма о себи; народ и народни интереси тавнили су... Краљ је долазио све то у већи сукоб с народом, он је тражио забава у карти, у вину, у туђини. И најзад упаде у замке „нових пријатеља“ који су му ласкали. Противници народа посташе његови пријатељи.

Кад се човек сети оног ладног сунца које је грејало краља Милана, кад узме у обзир шта је сте упливисало на његову душу, тада је лако разумети: од куд је краљ Милан данас такав, да се против њега мора подићи цео народ. Разуме ће, па ће пожалити... Биће људи, који ће и опростити... Прилике некад укроте лава, некад разврате и подивљају и — голуба...

Али шта да се ради? Зар српски народ да пристане на своју пропаст, само зато, што краљ Милан није баш својом кривицом постао овакав, какав је. Кад неко без своје кривице добије колеру, тада друштво гледи да га одлучи од себе, да га учини безопасним. То важи и у овом случају, важи трипут већма, јер је краљ Милан у положају да шкоди целом српском народу.

Ми смо противници атентата. Ни један атентат, па ма и испао за руком, није донео народу добра. За такав случај не зна историја. Противу српског краља огорчен је данас цео српски народ, али тим мање одобравамо атентат. Народ и атентат! То је срамота. Атентат извршују поједине личности које су слабе, а ако цео народ нема више, но само толико снаге, да изведе мучки атентат, онда он неће имати снаге ни да постоји.

Српски народ у Србији и није градио атентате. Кад Милош Обреновић, Александер Карађорђевић и кнез Михајло, развише најкрућу самовољу, те дођоше с народом у сукоб, народ је пружио руку и рекао: Напоље! Народни глас беше у сва три случаја громки, силни и он оста господар у својој кући... Тако је радио српски народ док је имао снаге, тако се спасао и подигао, тако је исписао најсјајније листове у својој историји. Ми се тврдо надамо, да и сад није дошло до пропасти.

J. T.

ДОПИСИ.

Г. У Сомбору 9. дец. На прозваног Андрију обавила се код нас као и сваке године читаонička рештаурација.

Овогодишња је рештаурација тим знаменитија, што се још од избора посланика у Сомбору и ве-

рификације истога, опазила јака и трајна увреда овдашњег честитог грађанства, које није могло поднети онаки шамар, какав му је са полицијом дао изборни председник. А пошто је исти председник уједно и председник читаонички, де се не може путем полиције задавити свест и жеља народа, то је одиста свако био љубопитан на читаоничку рештаурацију.

И дошао је речени дан, избило је 5 часова по подне. Чланова се искупило много више, но обично. Дође и председник г. Петар Вукићевић. Он упита колико има присутних основних чланова. Перовођа одговара да има 40. — Он на то вели: Пошто нема две трећине присутних основних чланова, он неможе ову скупштину отворити, и хтеде отићи не чекајући да се искупи и више чланова. На то му перовођа одговори, да у штатуту тачка 15-та тражи само једну трећину чланова, а овде је искупљена половина. Он на то одговара, да у 13-ој тачци тражи се две трећине чланова, и он неће скупштине отворити, кад нема тог броја, те одлаже скупштину.

Устав каже овако:

13) Из узрока тога, што број чланова није ограничен: учесником може бити сваки, кога друштво за достојна нађе. Од онога пак, који члан друштва бити жели, иште се, да најпре председнику друштвеном изјави шта жели, по том председник кроз 8 дана има тога ради држати седницу, у којој ако две трећине назочних (присутних) чланова пристану на то, онда онај саучастником друштва постане. — По себи се разуме, да владање онога, који члан друштва бита жели, §. 2. у свему одговарати мора.

15) Председник ће у скупштини председавати, и сваке године двапут, а у случају потребе и више пута, зарад саветовања о делима, која се читаонице тичу, скупштину сазивати, а да би се у овој закључивати могло, има трећина чланова скупљена бити.

Др. Јован Вујић разлаже г. председнику, да се 13-та тачка не односи на число чланова, који правоваљано закључује, већ на число присутних, који решавају са две трећине ко може бити члан а ко не.

Председник вели, да он тако разуме и он неће држати скупштину, по томе се удали из дворане и с њиме само г. Константин Максимовић,

На позив чланова заузме председничко место г. Јован Јерасовић управитељ, те прво конштатује поименце број основних чланова, којих је било на окупу 39. Пошто је исти број јачи од једне трећине, то отвори скупштину, у којој се обаве дневни послови, а на првом месту примање редовних чланова, којих се уписало 65. — По томе се захвали у име своје и осталих часника на поверењу и позове чланове да бирају изборног председника ради одржања рестаурације и чланова за скрутиниум.

За председника буде једногласно изабран др. Јован Вујић, и у одбор са прибирање чланова Васа Бикар стар. Никола Бугарски и Константин Давидовић, за перовођу Ника Грујић Приступи се избору часника.

За председника читаоничког изабран је г. Сима Бикар са 76 гласова; за управитеље г. Јован Јерасовић са 77 гласова. Са акламацијом изабрани су у одбор др. Јован Вујић, др. Сима Павловић, Коста Косанић, Младен Гергуров и Стеван Манојловић Рус. За благајника г. Јаша Гергуров, за контролора г. Јустин Лугумерски, за одветника др. Стеван Кронић а за књижничара и перовођу г. Ника Грујић. Оволико доста; а остало ћете и сами разумети.

Вести из места и са стране.

За српске рањенике. Уредништву нашега листа стигло је из Надаља у Шајкашкој 20 ф. 29 н. и доста платна и осталог рубља. Све су то скупиле вредне гђе Цвета Гавриловићева учитељица и Катица Којића. Списак прилагача доносимо у данашњем броју, а скупљачицама и прилагачима нека је и на овоме месту изречено јавно признање. — Јављају нам из Горњег Товарника, да су тамо гђе Даница Ђорђевић и Дара Поповић скупиле за рањенике 28 ф, и рубља сваке врсте. Ствари су са новцем послане „Црвеном крсту“ у Београд. — Гђа Константиновићка и Опујић из Трста 1000 динара. Г. Е. Крзмановић из Опова 15 ф. Српска читаоница у Турији (Бачка) скупила је за рањенике 49 фор. Барон Максимовић из Румне 1000 ф. — Јављају нам из Митровице, да је тамо одбор „госпојинске задруге“ скупио за рањенике 628 фор. 76 нов. који су заједно са стварима послани српском „Црвеном крсту“. Ово је по трећи пут како се у Митровици скупљају прилози за српске рањенике и резултат је заиста достојан Митровице Досада је послано до 1000 ф и силне ствари, на чему нека свесни Митровчани приме најтоплију захвалност, што се тако лепо сетише рањене нам браће. Припослати списак прилагача донећемо што пре. — Јављају нам из Јамени, да је тамо скупљено за рањенике 28 ф. 50 н. Скупљање је продужено. Имена прилагача донећемо. — II. извештај „Гл. Црногорца“ показује у Црној Гори скупљених 690 фор. 70 н. прилога за српске рањенике. — XI. исказ „Србобрана“ показује 74 фор. прилога, од којих је владика Т. Живковић приложио 40 фор. — II. Извештај „Српског Листа“ у Задру показује 22 фор. прилога. — II. Извештај удружених Српкиња у Сенти показује 51 фор. прилога Јављају нам из Вел. Бечкерека да ће се тамо представљати данас 15. (27) о. м. „Зидање Раванице.“ Ову представу приређује тамошње српско дил. позоришно друштво, а чист је приход намењен српским рањеницима.

Осек за српске рањенике. Пише нам наш поштовани дописник из Осека: „Ми овде славимо и други успех слоге Срба и Хрвата. Наше очекивање, да ће се овде одржати дилетантска представа у корист српских рањеника, испунило се. У недељу 7. (20.) о. м. представљане су три шаљиве игре нашег омиљеног писца Трифковића: „Пола вина, пола воде,“ „Школски надзорник“ и „Француско-пруски рат.“ Представљали су наши дилетанти, са г. Добриновићем чланом срп. нар. позоришта, који је дошао да увелича наше славље. Дворана је била дупком пуна, у њој си видио будна и жестока Хрвата, свесног Србина, па и неколицину Немаца. Но сад да кажемо коју о самој представи. Јунак тога вечера био је без сумње г. Добриновић, који се показао у својој улози прави уметник, те је свакако заслужио онај лавор венац од публике. Гђа Замбели одиграла је своју улогу прецизно и на опште задовољство публике. Не мање се одликовала добрим приказивањем, елеганцијом и држањем гђа Ђорђевићка. Имали смо прилику дивити се ваљаном представљању, душе овога подузећа г. Васи Муачевићу. У „школ. надзорнику“ похвалити нам је гђцу Недићеву и г. Б Пешића, о г. Кишпатићу морамо се врло похвално изразити, јер је он то својом ваљаном игром потпуно заслужио. Г. Георгијевић решио је своју улогу врло повољно. — У „Француско-пруском рату“ играла је Марију, гђца Даница Јаношевића врло лепо и са највећим осећајем. Гђца Јаношевићева, одликује се красним органом, згодним кретањем, и одликована је красном китом цвећа. Г. Вировац и Кишпатић одговорили су својој улози врло добро. Гђа Костићка и гђа Ђурђевићка одликовале су се лепим и складним представљањем. — У опште су сва три комада сјајно успела. Чист је приход око 200 фор. што је доста за Осек, јер је он већ у два маха дао лепу своту прилога за нашу рањену браћу. — Видимо дакле све више успеха од наше слоге, па нека се она на нашу корист, што већма одомаћи у Српском и Хрватском народу.“

Ада за српске рањенике. Пишу нам из Аде, да су тамо врсне Српкињице гђце Анка Павловић и Даринка Гајчиновић скупиле 195 ф 55 новч. за српске рањенике. Исти новац примило је данас уредништво нашег листа и одма га предало „добротворној задрузи Српкиња Новосаткиња“, која ће га послати „Црвеном крсту“ у Београд. Списак прилагача, који смо од скупљачица добили, донећемо што пре, а вредним скупљачицама и родољубивим прилагачима нека је и на овоме месту у име рањеника речена јавно хвала!

„Србадија“ за српске рањенике. Пишу нам из Грца: Ради потпуности рубрике за „рањенике српске“, што је виђамо у вашем цењеном листу, јављам вам, да је српско акад. друштво „Србадија“ у Грацу на једној од својих прошлих седница скупило 145 фор. добровољних прилога. Новац је већ послан у Београд а скупљање прилога наставља се и даље. — „Србадија“ је овим осветлала образ и себи и овостраноме Српству.

Шовинисте денунцирају. У румунском месту Липи, давало је неко румунско позоришно друштво више представа Између осталога представљала се и драма о румунском родољубу и јунаку Јанку. — Шовинистички листови незнају шта да раде од беснила. Веле, то је нечувено, то је велеиздаја, да се у Угарској у тамишкој жупанији таке ствари представљају. Денунцирајући даље дотичног солгабирова, који је то све кроз прсте гледао, тражи да се против иридентиста и осталих проту државних елемената енергично поступа, јер то захтева спас Угарске. — Шовинисте са њиховим јадиковањем постају већ — смешни.

Шта се ради у Босни. У 130. броју „Србобрана“ изишао је допис из Босне, у коме се Босанци јадикују на неправду, што им се недозвољава „српски одбор“ за скупљање пралога рањеницима. О томе смо донели и ми кратку белешку. Босанска зем. влада, која се је показала врло вредном, нарочито у гоњењу и т. д. почела је тражити дописника, да му се љуто освети, што је изнео дело њено на — пазар. Одма је наређена истрага и преметачина против Ј. Чигојевића, Ј. Чубриловића и С. Малића трговаца у Бос. Градишци. Веле, да истражна комисија није нашла ништа „сумњивог“ те се вратила са покуњеним носом. — Шта ће на ово рећи г. Калаји, који стање, мир и задовољство Босанаца слика са ружичастим бојама.

Српска честитка Ранке-у. Писац „Српске револуције“. велики хисторичар Ранке, славио је свој деведесети рођендан. Осим многих честитака, честитала му је славље и српска омладина у Будапешти. Ево те честитке: „Нестору немачких хисторичара и ненаткриљивом описивачу светих бојева за слободу Србије, најискренија честитка од српске акад. омладине у Будапешти.“

† **Јован Крнета.** Дознајамо из задарског „Српског Листа“, да је у својој 66 години умро Јован Крнета у Скадрини. Био је врло ваљан Србин, члан српске странке у Далмацији и народни добротвор, јер је оставио у корист српског народа и цркве богате задужбине Лака му црна земља.

Француски конзулат за Хрватску. Загребачки „Позор“ доноси вест, да ће се ради трговачких веза Хрватске са Француском успоставити француски конзулат у Загребу. Да то што пре буде, отишле су представке из Хрватске, па и из саме Француске.

Експлозија у рудокопу. У угљеном мајдану Марди близу Лондона била је пре неки дан грозна експлозија, којој су 400 радника постале жртвом. До данас извађено је из развалина 75 лешина, а спашено је до 300, још живих радника.

Нови Сад, 14. децембра.

Гласови о комешају у Србији нису још умукли. Дошао је онај судбоносни час, у ком се мора прекрјати. За шепртљанце и средњаке нема данас поља, јер се сад пита јасно и отворено: „Сагнути главу, па ићи и даље као бесвесна стока за краљем Миланом, или тражити, да судбина народа, пређе у народне руке.

Средњаци се повлаче... Док су мислили да неће доћи до озбиљна заплета, годило им је да се покажу одлучни, те са својим рукавицама зврцкаше краља и владу. Сад, кад изгледа да ће доћи одиста до прелома,беже у мишију рупу. Што има таквих људи, то је несрећа по све народе. Ти су људи најопаснији. Пођу па са половине пута побегну, а коме то не подноси, нек се бочи сам. И ако има много таквих људи у Србији, што не дао бог, онда је ствар народна пропала.

Јадно полутанство; оно је свуда једнако! Има један сигуран знак по коме ћете познати све „политичке Назарене.“ Познаћете их онда, кад почну да се кострешe, грозе, гнушају. То бива увик онда, кад треба да се пролије ма само четир капље крви за слободу народну. Онда нададу највећу вику, перу руке, хучу, јеже се. Али кад какав власник, као н. пр краљ Милан, поведе народ на касапницу, кад изазове борбу срамну, без циљи, онда се та господа никад тако јако не најеже. За обест краља Милана могло је да гине хиљадама људи, за народну слободу и будућност, не сме бити крви, јер куку, политичке Назарене спопада — језа.

Но господа средњаци имају чак и неке „нарочите“ назоре. Нек добије Србија накнаде; нек заузме негдање српске земље; нек прво уђе у Пирот, нек се на пролеће здружи са Русијом и Црном Гором, па онда нек се мења краљ, ако је коме по вољи. Тако они веле. А зар Србија под краљем Миланом да се удружи с Русијом! Србија под краљем Миланом да заузме Призрен! Србија под краљем Миланом да руши берлински уговор, кад је тај човек пре 5 недеља изјавио, да почиње рат у обрану тог уговора! Кукавна политико! Но најлепше је ово: „Не дирајте краља данас, но чекајте док вас удружи и уједини, чекајте док вас одведе у Призрен, па га онда — терајте.“ Хвала лепо!

У овом судбоносном часу, мора имати Србија великих, одлучних људи. Под омраженим владаром, у коме народ нема вере, народ се не може подићи, а најмање ће бити у стању да жртвује све. Ако народ хоће својим правцем, он треба да отурне на страну оне, који вуку на другу страну. И наше бабе знају, да се коза не може наранити, а да остане и купус читав. За чудо, да има чак и политичара, који то начело нису појмили, но хоће да се задовољи и народ који вуче на једну страну, и краљ Милан, који вуче на другу. Аратос таке политике!

Трговина.

= **Нови Сад** 14. (26.) децембра. Минуле недеље на нашој житној пијаци у главном узето посао је био само умерен. Шеница, зоб и јечам покрај слабог довоза у цени су без промене. На горњим пијацама је у исто доба цена шеници и зоби са 5 до 10 нов. унапређена, а услед слабије понуде. Кукуруз је у течају недеље и горе са 5—10 новч. скупљи Термини су горе нешто попустили. На нашој пијаци се кукуруз готова роба радо купује и крљен и некрљен. Крљен кукуруз се пазари за творнице спирита, некрљен за пролетњу спекулацију.

Како се ближе наши православни празници надати се на нашој пијаци јачем довозу хране.

Цене су за данас храни ове: Шеница новосадска, шајкашка и сремска прве каквоће 7 ф. 30 н., добра средња 7 ф., средња 6 ф. 80 н., лакша роба 6 ф. 60 н. Наполипа по каквоћи 5 ф. 60—70 в. Јечам, преко целе недеље врло мало га доспело на пијацу; плаћа се по каквоћи 4 ф, 20—60 пов. Зоб 5 ф. 50—60 н. Кукуруз некрљен 2 ф. 90 до 3 ф., окрљен 4 ф. 10—30 н. Све од 100 кгр.

Производи. У течају ове недеље осим брашна остили су производи врло умерен промет имали. Брашно је без престанка у знатним количинама разашиљано. Потрошња у месту и околини била велика. Млинови непрекидно раде, те доста доприносе тај промет брашна, те се шеница на нашој пијаци са ценом чврсто одржала. Цене су брашну ове број

0	1	2	3	4	5	6	7
ф. 16·60	16·—	15·20	14·60	14·—	13·—	12·20	11·40
	8	8½	8¾	9			
	11·—	9·60	8·80	6.—			

Хлебње брашно I, 8 ф. 80 н., II. 7 ф. 80 н Мекиње ситне 3 ф. 50 н, крупне 3 ф. Осим мекиња све са џаком од 100 кгр, постављено у кућу или на жељезничку станицу. Вариво. Пасуљ и ако је мањи промет цене се одржале. Наши вртарибостинџије спекулирају за пролеће док се пловидба отвори. Пасуљ бели крупан 6 ф. 80—7 ф., пасуљица 7 80—8 ф., жути 7 фор. 50 н. Кромпир 2 до 2 ф. 50 н. Лук црни 6—7 ф, од 100 кгр.

Маст и сланина, Продаја врло слаба, робе се задоста израђује и чека се пролеће. За сада су цене доста ниске. Маст на више 48—49 фор, на мање 51—52 ф. Сланина сува танка и средња 49 до 50 ф., дебела паљена 52—53 ф. од 100 кгр.

Свињска пијаца. Продаја јако ослабила. За горње пијаце се ништа некупује. тамо је нагомилано робе те су и цене попустиле. Код нас се већ и кућевна потреба са дебелим сниљама подмирила те је сва продаја пала на месаре и спекуланте. Цене јако попустиле. Плаћа се за тешке 32—33 н., средње 33—34 н., лакша месната роба 34—35 н. Сеоски сортирани 30—32 н. од 1 кгр.

Месарска пијаца На нашој пијаци је мало рогате марве пазарено. Међутим по околним недељним пијацама и наши месари и фабрике спирите из Арада, Сегедина и Тамишвара купују зрелије волове. Плаћа се од пара 180—260 ф., за подмешене до 300 ф. од пара. За горње пијаце жељезницом српских и сремских волова знатно се однаша. Теоци су на нашој пијаци доста јевтини; плаћа се за младе 7 ф. 50—8 ф. 50 н., средње 8 ф. 50 до 9 ф. 50 н., старије теже 12—14 ф. од комада. Овци су јако занемарени, већином се гоне натраг непродани. Цена 6 до 9 ф. од пара. Коже телеће 2 ф. 80—3 ф., овчије 1 ф. 20—40 н. од пара.

На пијаци живинској преко мере много свакојаке живине. Цене безпримерно ниске. Пилићи 60—80 н., кокоши 90 н. до 1 ф., патке 1—1 фор. 20 н, гуске 1 ф 60—2 ф., кљукане 3 ф. 50—4 ф., ћурке 3—3 ф. 50 н. од пара. Прасици за печење 80 н. до 1 ф. 20 н. Зецови 1—1 ф. 20 н, Срне 6—8 ф. од ком. Патке дивје 80 н. до 1 фор. од пара.

Вино У течају недеље било је мало живље продаје из наших подрумова. Цене су без промене. Бело ново 9—11 н, ванредно до 12 н., шиљер 9 до 13 н., црно 16—32 н. Старо бело 11—13 н., шиљер 10—14 н., црно 32—40 н. Комовица 14 до 16 н. Шљивовица нова 18—24 н., стара фина роба 32—40 н. од 1 литре.

*

На Будапештанској пијаци житарској од 13. (25) децембра био са божићних празника промет веома мален. Термински посао тендирао врло овлашно. Погађана шеница за пролеће 8 ф. 02—7 ф. 98 н. Шеница за јесен 8 ф. 42 н. Кукурузи за мај-јуни 5 ф. 61—60 н. Зоб за пролеће 6 ф. 64 н.

Учињено је неколико закључака са шеницом за пролеће 7 ф. 99 н. Кукуруз мај јуни 5 ф. 60 н. Зоб 6 ф. 64 н.

Производи. Промет необично слаб са свињском машћу и сланином; цене у јаком попуштању. Маст варошка 50 ф. Шљиве се још добро чврсто држе. Српске и босанске 100 ком. у по кгр. 12 ф. 50 н. 85 ком. 19 ф 65 н. Спиритус прост 24¾ до 25¼, чист 28—28¼ н.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 14. децембра у вече.)

Београд. (Од нашег нарочитог извештача.) Чланови међународне војне комисије отпутовали су. Бугари се повлаче из Србије. Највећи део српске војске добиће за време примирија допуст. То ће почети већ 16. децембра. Према ономе што се до сад у војсци десило, очекује се са великом запетошћу: хоће ли војници, нарочито они из II. позива, предати пушке. Влада ће сигурно употребити све мере да се то збуде.

Софија. Напуштање Пирота од стране Бугара иде у реду. На граници је било мала окршаја међу предстражама, но све се свршило с неколико пушака. Сутра ће 12.000 бугарских војника с кнезом Александром на челу ући у Софију.

Исправак.

У 189 бр. „Заставе“ у извештају о прилозима за срп. рањенике из Будимпеште стоји да су Милан Гаврилов и Паја Симић приложили по 20 новч, а треба да стоји **да су приложили по 50 новч.**

У прошлом 194. броју „Заставе“ изостала су случајно из Шајкашког дописа — где се говори о госпођиначким Српкињама, које су радиле на рубљу, шарпијама и на скупљању добровољних новчаних прилог за рањенике — имена гђце Милеве Бељанскове, М. Остојићеве и Тепићеве.

ЗА СРПСКЕ РАЊЕНИКЕ.

Митровица.

Прилози о концерту, приређеном код „златног лава“ 1. (13) децембра 1885 у корист српски рањеника од госп. Јос. Ванека угоститеља.

Г.г. Гроф Хадиг ц. кр. коњ. поручник 9. ф. 40 н. По 5 фор. Лаци пл. Јанковић од Чалма поседник, Имра Терхаи, Б. С. кр. инжињер, Ђока Живановић повер. сигурности. По 4 ф. 40 н. Антон Ковач. По 3 ф. 20 Коста Суботић трг. По 3 ф. А. Руссо из Беча. По 2 ф. 40 н. Давид Ранисављевић кр. уг. дом. надпор. По 2 ф. Др. Војин Новаковић адвокат, Лаза пл. Георгијевић трговац, Милан Јовановић, Д. В. Краус, Ј. Голдштајн, Игн. Турнер. По 1 ф. 80 н. Иван Матић њижар. По 1. ф 40 н. Аладар Хорват, Фрања Гамиршек, Мита Ђорђевић трговац. По 1 ф. 20 н. Сима Теодоровић трговац. По 1 фор. Јос. Бологнатх, Фрања Хајкелман, Никола Поповић трговац, Ђорђе Петровић апотекар, Стева М. Бакмаз трговац, Пера Димитријевић. По 80 новч. Берух Милер трг., Маша Панајотовић трг., Андрија Кушан, Вилх. Бергер подуз. грађев., Пера Јеремић предс. имов. обћине, Фрања Банек, трг, Спаса Крстоношић трг. По 40 н. Душан Поповић чиновник, Љуб. Нинковић ц. кр. надпор., Ник. Поповић вар инжињер. Ауг. Шкриван, Коста Николић судс пристав, Влада Поповић трг. пом., Богдан Бркић трг. пом, Ј. Јовановић трг. пом., Милан Петровић трг. вежбеник, Милан Илијевић трговац. Јован Волф коровођа, Јован Стаић адвок. вежбеник Шандор Ивановић чиновник, Вукашин Ђукић трг. пом. Стефан Цајсбергер, Јос. Бауер, Јос. Сабљак шумарски вежбеник. По 20 н. Сима Блаженчић трг. пом., и Павле Шуваковић трг. пом.

Трошак штампарски и за разносивање позивница, надаље подвоз са жељезнице као и издржавање 12 момчади музике за време њиховог бављења овде, поднаша угоститељ као прилог.

Закључни рачун.

65 улазнице по 60 н.	39 ф. — н.
Добровољни прилози	80 ф. 40 н.
Свега	119 ф. 40 н.
За музику по признаници . . .	52 ф. 04 н.
Чист приход	67 ф. 36 н

У Митровици 3. (15.) децембра 1885

Ст М. Бакмаз. Ј. Ванек. Коста Суботић.

Рума.

Осим пре скупљених и у „Застави“ обнародованих прилога из Руме, стигло нам је од гђе Милице уд. Стефановић из Шида 2 ф. 50 н. 6 кошуља, 3 гаћа, 6 пешкира, 6 пари чарапа и шарпије. Све је ово одма послато у Београд

Рума 10 децембра 1885.

Скупљачице.

Сириг.

1. Скупила гђца Александра Ђорђевић учитељица у Сиригу а приложиле су ове родољупкиње: По 5. ф. Маца Недељкова. По 2 ф. Сока Поповић, Емилија Лукић. По 1 ф. Иринка Белеслијна, Зорка Јовановић, Христина Миланова, Персида Стојкова, Сока Милетин, Ана Поповић, Божана Поповић, Евгенија Стојкова, Ђула Маркова, Јелена Миланова, Јуста Петрова, Ана Пакашка, Дафина Пејина, Фема Милетини. По 50 новч. Љуба Недељкова, Тода Стојкова, Соса Белеслијна. Ленка Субина, Текла Субина, Наста Белеслијна, Круна Пејина, Марта Недељкова Наталија Недељкова, Драга Мендебаба, Сока и Љуба Маркова, Пела Субина, Драга Владислављева, Драга Стојкова, Маца Стојкова, Драга Попова, Христина Недељкова, Султа Пејин, Јела Коларева. По 40 новч. Милица Белеслијна Ната ћинкулова, Тила Миланова, Милица Тодорова. По 30 н. Савета Данић, Ракила Миланова, Милева Попова. По 25 н. Наста Милетин, Јуста Петрова, Ана Владисављева. По 20 н. Христина Тодорова, Савета Блажић, Јуста Милетин, Савета Пантићева, Соса Милетин Ђула Милетин, Хрисина Антонија, Савета ћинкулова, Цаја Недељкова, Јуста Ружина, Милева Белеслијна, Маца Недељкова, Јела Лаушева, Лида Пејин, Јела Белеслијна, Христина Мендебаба. По 18 н. Сида ћинкулова. По 17 н. Драга Субина ученица По 15 н. Текла Јованова. По 10 н. Христина Белеслијна, Соса Белеслијна, Вата Белеслијна, Христина Милетин, Дида Маркова, Рахила Станимир, Христина Петрова, Иринка Владисављева, Симка Миркова, Марта Јабланова, Милка Белеслијна ученица, Милева Петрева ученица, Давина Пејина, Ракила Деспотова. По 4 н. Дафина Николин. — Међу женскињама скупљено је дакле 41 фор. 39 новч.

2. Скупио г. Радивој Тополац учитељ од ови родољуба: По 10 фор. Макса Недељков. По 4 ф Мита Стојков. По 2 ф. Светозар Белеслијн. По 1 ф. Паја Н. Јовановић парох, ћира Недељков, Атеја Пејин, Гаца Милетин, Јоца Милетин, Георгије Поповић, Теодор Поповић, Панта Мендебаба, Сава Марков, Ђура Марков, Лаза Стојков, Атеја Миланов, Таца Стојков, Самујило Петров, Јоца Марков, Ранко Марков, Ђура Пејин. По 60 н. Јоца Миланов, Јака Белеслијн По 50 н. Обрад Недељков. Паја Радић парох, Јован Бодроги, Љубомир Белеслијн, Веса Белеслијн-баба, Данило Недељков, Ђура Данић, Сима Субин. Никола Марков, Гига Субин, Иса Владисављев, Мита Стојков млађи, Илија Стојков, Нића Попов, Макса Недељков млађи. По 40 н. Васа Травањ, Марко Пејин ђак. По 30 н. Аџко Пакашки, Милош Белеслијн, Тима Милетин, Мита Антонин, Тодор ћинкул, Богић Миланов, Лаза Субин ђак. По 25 н. Аца Милетин, Филип Петров. По 20 н. Гига Петров, Тодор Петров, Ђурица Белеслијни, Тима Тодоров, Матија Пејин, Прока Пајлић Иса Милетин, Милош Милетин, Моја Владисављев, Иса Белеслијин ђак, Милан Пејин, Јоца Мирков, Аксентије Јабланов, Милан Стојков ђак, Танасија Травањ ђак, Тоша Недељков. По 10 н. Гига Николин, Илија Милетин, Ђурица Марков млађи, Гига Станимир, Влада Петров, Благоје Попов ђак.

3. Накнадно приложили: Г.г. Андрија Петров 1 ф. Јова Пејин 50 н. Алекса Коларов 50 н. Совра Попов 30 н. Сава Владисављев 25 н. Јеца Пејин 20 н. Лаза Ђорђевић 20 н.

Скупљено је дакле:

1. Од женскиња — — — —	41 ф. 39 н.
2. Од мушких — — — —	48 ф. 90 н.
3. Накнадно — — — — —	2 ф 95 н.
Свега	93 ф. 24 н.

речма деведесет и три форинта двадесет и четир повчића, која је свота послана уредништву „Заставе“ у Нови Сад. (Овај је новац као што се види из 191 и 193 бр. „Заставе“ предан Добротворној Задрузи Српкиња Новосаткиња, која га је већ послала на место опредељења у Београд. Ур. „Заставе.“) У име рањеника нека је изречена свима прилагачима топла захвалност.

Сириг 8. децембра 1885.

Александра Ђорђевић, срп. нар. учитељица. Радивој Тополац, срп. нар. учитељ.

скупљачи.

Надаљ (у Шајкашкој.)

Скупиле гђце Цвета Гавриловићева учитељица и Катица Којића у Надању у Шајкашкој: у новцу 20 ф. 20 н., даље 21 мушку кошуљу, 4 чаршава, 2 гаће. 2 пешкира, 25 завоја 40 ком. крпа $4^1/_2$ шарпије. У новцу су приложили по 4 ф. Г.г. П. Кирић фелдварски парох. В. Каракашевић учитељ, К Вајскопф помоћ. бележник. По 1 ф. А. Шиндлер општ. бележник, Ц. Гавриловића учитељица, П. Петровић, А. Којић, М. Араницка, П. Сурдучки, С. Ђаконов, Г. Андрић кнез, Р. Малешев, Ф. Лаутнер општ. лечник. По 50 н. П. Којић Ј. Стојшић, Р Пуштрић, Д. Пурић, Г. Бегечки. По 40 н. Р, Аћански, И. Татић. По 20 н. С. Апић, Љ. Ергелашова, Ђ. Весић, А Туцић. По 10 н. В Сурдучки, Г. Стејин А Брзакова, С. Балић — Свега 20 ф. 20 н. који је новац заједно са стварима предан уредништву „Заставе“ у Нови Сад. (Новац и ствари предали смо „Добротворној Задрузи Српкиња Новосаткиња“ која их је већ „црвеном крсту“ у Београд послала. Ур. „Заставе.“)

Надаљ 10. децемб4а 1885

Цвета Гавриловићева, Катица Којићева, скупљачице

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изашао је

„ЈАВОР“

БРОЈ 50.

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Властник: Змај Јован Јовановић. Уредник: Др. Илија Огњановић.

Садржај:

Бадње вече Од П. К. Росегера. — Негдинска кроника Бележи В Д. — Осам дана по Црној Гори. Посвећено Аксентији Мародићу срп акад. сликару (Наставак.) — О продаји жена код Југославена. Примедбе на предавање што га је држао др Ф. Краус у седници антрополошког друштва у Бечу 10. нов. п. р. 1885. (Наставак.) — Коста Богдановић српски књижевник. Прилози животопису му. (Наставак.) — Листак: Како људи различито музику слушају. — Разно — Књижевне вести. — Решење загонетке.

„Јавор“ излази сваке недеље на читавом табаку и стаје на 3 месеца ф. 1·25. За стране земље ф. 1 50.

У Н. Саду 14. децембра 1885.

ИЗДАВАЧИ „ЈАВОРА“

Књижара Луке Јоцића и др.

„БРШЉАН“

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Власник, издавалац и уредник

ЂОРЂЕ РАЈКОВИЋ.

Изишао је 12-ти број „Бршљана“ с овим садржајем: „Краљевска сиаха“. Приповетка од Јакова Игњатовића. (Свршетак.) — „Утарци из путописа Вида Вулетића-Вукасовића.“ (Свршетак.) — „Гаврило Хранислав. Биографско-књижевна црта од Ђ. Рајковића.“ (Свршетак.) — Књижевност. Оцена хрватског албума „Slava prerodoriteljem“ од Франа Радића. (Свршетак.) — Претплатници на „Бршљан.“ — „Нашим читаоцима.“

„Бршљан“ излази 1. и 15. дана сваког месеца на целом табаку велике четвртине. Цена је листу: на годину 2 ф., на по године 1 ф., на четврт године 50 новч. Могу се још добити потпуни бројеви од почетка до данас.

Изишао је:

ЛЕТОПИС МАТИЦЕ СРПСКЕ.

Уређује А. Хаџић.

Књига 144. (Свеска четврта за 1885.)

У овој су књизи ови саставци: — I. Богобој Атанацковић. Од Мите Поповића. — II. Гдје су живили Срби прије него се преселише у данашње предјеле на балканском полуострву. Расправа Синише. — III. Култура и српство у културној борби. Од Ј. Миодраговића. (Свршетак.) — VI. Мало грађе за биографију Рајићеву и Мушицкову. Приложио Бранко Мушицки. — V. Петроварадинска чесма. Од М. Петровића. — VI. Елегија. Од Војислава. — VII. Враг ђевојка. Слика из Сарајева. Написао Мита Живковић. — VIII. Књижевност: Поуке о васпитању деце у родитељској кући. За образовање српске матере написао др. Војислав Бакић. Оцена Мите Нешковића. — XI Читуља: Димитрије Матић. — X. Матица Српска: Изводи из записника књижевног одбора и одељења 1884. године.

У раду матичином штампане су ове оцене: 1. Оцена Јована Грчића, Стеве В. Поповића и дра Милана Савића на ове три шаљиве игре: „Најбогатији,“ од Стевана Ј. Јефтића; — „Сваком своје,“ од Драгутина Ј. Илијћа; — „Подвала,“ од Мил. Ђ. Глишића. — 2. Оцена Мите Петровића на чланак А. М. Матића: „Садашњост и будућност електрицитета.“ — 3. Оцена Мите Петровића на расправу Стевана Миловановог: „Физика у Срба.“ — 4. Оцена дра М Савића на драмски спев М. Ј. Илијћа под насловом: „Краљ Војислав.“ — 5. Мишљење М ше Димитријевића о прерађеном чланку Д. Ј. Илијћа под насловом: „Краљ Војислав.“ — 6. Оцена М. А. Јовановића на расправу: „Два спорна питања повеснице српске,“ од Синише. — 7. Оцена А. М. Матића о спису Ђ. Глибоњског: „Петао и кокошка.“ — 8. Мишљење Ф. Обркнежевића, А. Хаџића и М. Димитријевића о фонду П. Коњевића. — 9. Оцена М. А. Јовановића и Саве Петровића на приповетку Мил. Савића под насловом: „Разни путеви.“ — 10. Оцена Александра Миоковића на чланак Свет. М. Стојановића под пасловом: „Основи рационалног земљоделства.“

Сваки члан, који је одговорио својим чланским дужностима, што се тиче плаћања чланарине, добија „Летопис“ бесплатно.

Члановима у месту доставља се „Летопис“ у кућу, а чланови са стране добијају „Летописе,“ који им припадају, поштом.

✝

Тугом потрешени јављамо свима сродницима и пријатељима да нам се премила и нигда незаборављена, супруга, односно мати и сестра

КАТИЦА Ј. П. ПОПОВИЋКА

рођ Кисић

5. (17.) дец. т. г. у 46 год. живота у вечност преселила.

Тело покојнице је по обреду прав. цркве на св. Николу у цркви опојано и у породичну гробницу положено.

Многобројним саучастницима наше големе туге г.г. паросима а наиме г. Петру Петровићу пар. Мартоношком на беседи пуној туге и утехе, исто тако и црк. певачкој дружини „Славуј“ која је са скромним и побожним појањем тугу нашу ублажавала нека је лепа хвала.

Покојницу оплакују: Јован П. Поповић супруг, Кристифор и Рајко синови, Јулка Кисић сестра, Катица Манојловић удата Поповић снаха, Маца Поповић удата Матић заова.

У Старој Кањижи 7. (19.) децем. 1885.

ОГЛАСИ.

TRADE MARK. AYALA & Co CHÂTEAU D'AY

CHAMPAGNE

AYALA & Co.

Главно стовариште за Пешту и околину код гг. Браће Радановића у Пешти Calvinplatz. 12—100

ЗА ЗИМУ И ВЛАГУ НЕПРОБОЈНО.

САМО

фор. 1.85

Сад скоро пронађени, најбољи, начесто откани, лепи и топли

Bürger-капути.

Нема ничег бољег, трајнијег, јефтинијег и згоднијег од овог, скоро пронађеног, практичног Bürger-капута за господу и госпође, за дечаке и девојчице, у пепељавој, загаситој, драп, угасито плавој и црној боји. Ауторитети су признали, да су ови капути добри

1. с тога, што се приљубљују према сваком телу,
2. што одржавају подједнаку телесну топлоту,
3. што заштеде друге, скупе горње капуте.
4. што су јефтини, трајни и лепе модерне фазоне.

Ко има „Bürger“-капут најбоље је зими обезбеђен против хладноће, па с тога не треба нико да жали малу ову своту, јер то човек свом здрављу дугује.

Један капут или чакшире стају само ф. 1.85,

При наруџбини довољно је, да се каже, да ли је особа велика, средња или мала. Једини извор за набавку у наточ 2—3

RABINOVICZ,

Wien, III., Hintere Zollamtsrtrasse 9.

Истина најдуже траје!

Примио сам на себе сво стовариште неке чувене творнице покривача и покроваца за коње у половину регуларних цена, па с тога дајем, док робе траје за

само 1 ф. 80 н.

комад великих, дебелих, широких и трајних

ПОКРОВАЦА ЗА КОЊЕ.

Ти покровци су 190 cm. дуги и 130 cm. широки, испревлачени разнобојним пругама, а дебели су као даска па су с тога ванредно трајни. Наручује се или за готово или за поштанску наплату (Nachnahme.) Дневно се разашиљу ови покровци у све крајеве светске и свугде се врло допадају, већ и с тога, што се и као креветни покривачи могу употребити и што су пре двапут више коштали него сад Адреса: 6—6

Exportwaarenhaus C. Kon,

Wien, II., Grosse Mohrengasse 29/G.

КО? хоће да набави солидан, топао зимски капут за фор. 15.—, елегантно, трајно зимско одело за фор. 14.—, модерне добре зимске чакшире за фор. 5.— или дечије одело — нека оде у

I. БЕЧКО СТОВАРИШТЕ ОДЕЛА

М. НАЈМАНА

у Н. Саду, главна улица, Недељковићева кућа

јер штета је губити времена, те отићи другом ком, јер самном не може нико конкурисати.

Писмене наруџбине испуниће се поштанском наплатом (Nachnahme); оно, што се не допадне без приговора ће се променути.

9—10

ПРАВИ

МЕДИЦИНСКИ МАЛАГА СЕКТ

по оригиналној цени по ф. 2·50 и ф. 1·30.

По анализи ц. кр. штације за кушање вина у Клостернајбургу

ВРЛО ДОБРА И ПРАВА МАЛАГА

као најбоље средство за ојачање слабуњавих, болесних, реконвалесцената, деце и т. д. и као лек од оскудице у крви, слабости у стомаку од најблаготворнијег успеха.

У оригиналним боцама $^1/_1$ и $^1/_2$ и под законски депонираном белегом штитницом

велике шпанске винске трговине Vinador

БЕЧ ХАМБУРГ.

Медицински малага Naturell Carte blanche

$^1/_1$ боца ф. 2·— $^1/_2$ боца ф. 1·10.

затим разна најфинија иноземска вина у оригиналним боцама и по оригиналним ценама може се добити

у Новом Саду: код госп. Д. Коде винска и деликатесна трговина и код госп. Љубе Стефановића винска и деликатесна трговина;

у Бацу: код госп. Шандора Домонића апотекара;

у Карловцих: код госп. Фрање Пекла шпецерајска трговина.

у Илоку: код госп. М. Плавшића шпецерајска трговина.

у Митровици: код госп. Ђ. Петровића апотекара, г. Ф. Ванека шпецерајска трговина и код гђе Ане Ковач и син, хотел.

у Нем. Паланци: код госп. Д. Нађа шпецерајска трговина.

у Руми: код госп. Браће Ристер шпецерајска трговина и код госп. У. Хондла апотекара.

у Србобрану: код госп. Ђ. Р. Стефановића шпецерајска трговина и код госп. Л. Јармера хотел.

у Тителу: код госп. Ј. Кевера шпецерајска трговина.

Молимо, да сваг пази на белегу „Vinador“ и на законито деп. белегу штитницу, јер само онда потпуно јамчимо за апсолутну ваљаност и чистоту. 3—6

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.